

ระยะทางที่แสนไกล จะวัดได้อย่างไร

Andrey Geim
กับการพบกราฟีน (graphene)

ระบบครูพี่เลี้ยงกับการเพิ่มสมรรถนะครู
วิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

คุยกันเรื่อง “การบ้าน”
ผ่าน PISA in Focus

ISSN 0857-2801

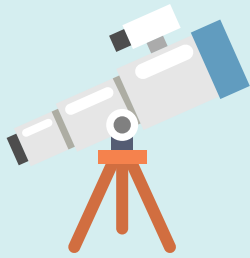
0 09 77085 72803 0

ราคา 50 บาท

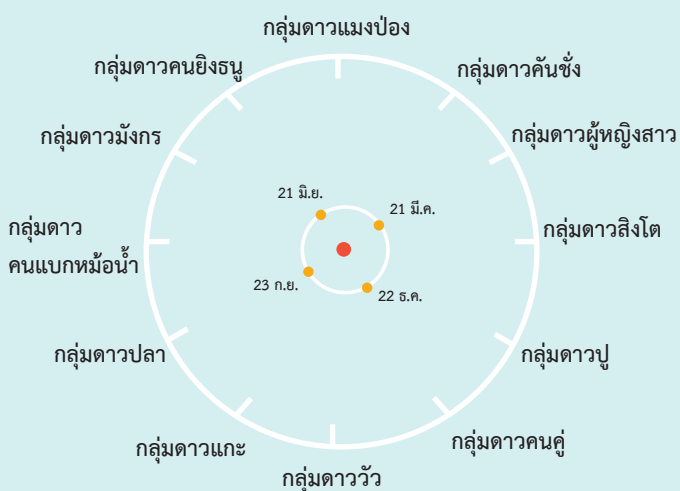

สแกนโค้ดนี้เพื่อ
ชมภาพเคลื่อนไหว

นานาชื่อจันทรเพ็ญ ในเดือนต่าง ๆ ของมนุษย์

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใช้ดวงจันทร์เป็นเครื่องบอกเวลา บอกฤดูกาล บอกฤดูเก็บเกี่ยวมาเป็นเวลาช้านาน แต่ละวัฒนธรรมเรียกชื่อดวงจันทร์ต่างกัน ในยุโรปและอเมริกา จันทรเพ็ญแต่ละเดือนในรอบปี มีชื่อเรียกไม่เหมือนกัน ดังต่อไปนี้

โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์โดยดูจากเหนือขั้วโลกเหนือ ซึ่งแสดงโดยจุด ช่วงปลายเดือน (ประมาณวันที่ 21 ของเดือน) ดวงอาทิตย์จะปรากฏอยู่ในกลุ่มดาวเดือนนั้น ๆ (นิพนธ์ ทรายเพชร : มหัศจรรย์มนุษย์กับดวงดาว, หน้า 34)

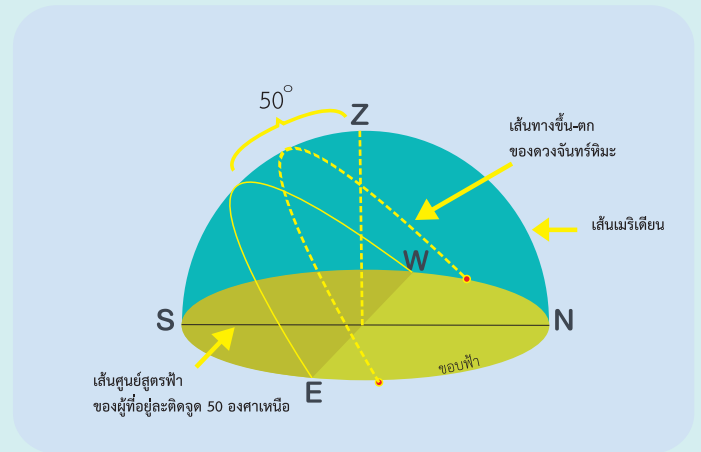
1.จันทรเพ็ญในเดือนมกราคมมีชื่อว่า ดวงจันทร์สุนัขจิ้งจอก (Wolf Moon) (ชื่ออย่างเป็นทางการคือ ดวงจันทร์ชรา (Old Moon) ดวงจันทร์หิมะ (Snow Moon)

ที่เรียกว่าเป็นดวงจันทร์สุนัขจิ้งจอก เพราะเป็นช่วงเวลาที่ได้ยินเสียงสุนัขจิ้งจอกเห่าหอนชัดเจนกว่าช่วงอื่น ๆ เนื่องจากเสียงสะท้อนจากน้ำแข็งที่หนาวเย็น ทำให้เสียงดังก้อง

ในซีกโลกเหนือ เดือนมกราคม อยู่ในช่วงฤดูหนาวมีหิมะ ชาวโพลน มนุษย์บางเผ่าจึงเรียกว่า ดวงจันทร์หิมะ แต่ส่วนมากจะเก็บชื่อนี้ไปเป็นชื่อจันทรเพ็ญของเดือนกุมภาพันธ์ จันทรเพ็ญของเดือนมกราคมจะอยู่ในซีกฟ้าเหนือบริเวณกลุ่มดาวปู ซึ่งขึ้นเวลาหัวค่ำทางตะวันออกเฉียงไปทางเหนือประมาณ 20 องศาขึ้นไปอยู่สูงสุดบนฟ้าทางทิศใต้ของจุดเหนือศีรษะ เห็นได้ตลอดทั้งคืนก่อนตกไปทางตะวันตกเฉียงไปทางเหนือประมาณ 20 องศาในเวลาเช้า ท้องฟ้าในคืนวันดวงจันทร์สุนัขจิ้งจอกจะสว่างมากตลอดทั้งคืน เพราะการสะท้อนแสงของจันทร์สุนัขจิ้งจอก

2. จันทรเพ็ญในเดือนกุมภาพันธ์ มีชื่อว่า ดวงจันทร์หิมะ (Snow Moon)

ทั้งนี้เพราะเดือนกุมภาพันธ์ ยังหนาวอยู่และมีหิมะหนา มากกว่าเดือนมกราคม สำหรับผู้ที่เรียกจันทรเพ็ญเดือนมกราคม ว่าเป็นดวงจันทร์หิมะ จะเรียกจันทรเพ็ญเดือนนี้ว่า **ดวงจันทร์แห่งความหิว (Hunger Moon)** เพราะเป็นสภาพที่ยากลำบากในการล่าสัตว์ จันทรเพ็ญในเดือนกุมภาพันธ์ จะอยู่ในกลุ่มดาวสิงโต ซึ่งอยู่ในซีกฟ้าเหนือแต่อยู่ใกล้ศูนย์สูตรฟ้า มากกว่ากลุ่มดาวปู ดังนั้นดวงจันทร์หิมะจึงขึ้นใกล้จุดทิศตะวันออก มากกว่าเดือนมกราคม โดยขึ้นทางตะวันออกเฉียงไปทางเหนือ ประมาณ 15 องศา ขึ้นเวลาหัวค่ำ เส้นทางขึ้น-ตกของดวงจันทร์ จะเฉียงไปทางใต้ตามละติจูดของผู้สังเกต เช่น ถ้าละติจูดของผู้สังเกตเป็น 50 องศาเหนือ ดวงจันทร์จะขึ้นเฉียงไปทางใต้ของเส้นตั้งฉากกับขอบฟ้าเป็นมุม 50 องศา ทางตะวันออกเฉียงไปทางเหนือประมาณ 15 องศา เมื่อขึ้นไปสูงสุดจะอยู่ทางทิศใต้ที่มุมเงย $90^\circ - 50^\circ + 15^\circ$ เท่ากับ 55 องศา และตกไปทางตะวันตกเฉียงไปทางเหนือประมาณ 15 องศา

ท้องฟ้าแสดงเส้นทางขึ้นตกของดวงจันทร์หิมะของผู้ที่อยู่ ณ ละติจูด 50 องศาเหนือ

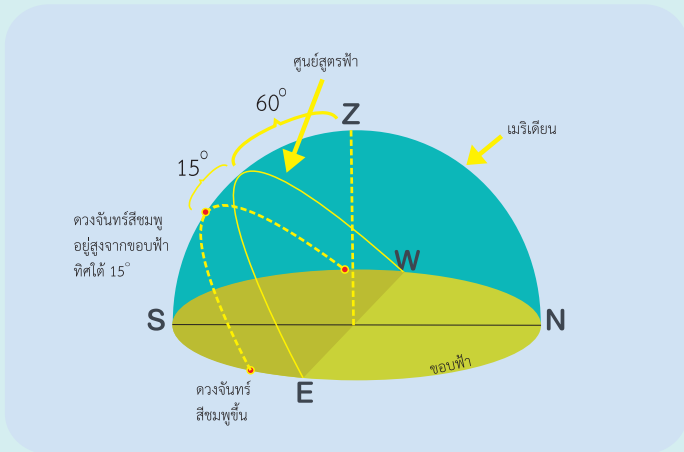
3. จันทรเพ็ญในเดือนมีนาคม เรียกว่า ดวงจันทร์ไส้เดือน (Worm Moon)

เดือนมีนาคมหิมะเริ่มละลาย เพราะอากาศอุ่นขึ้นเนื่องจากกำลังย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งเริ่มในตอนปลายเดือนมีนาคม (21 มีนาคม เป็นวันที่ดวงอาทิตย์ ขึ้นตรงจุดทิศตะวันออกพอดีและตกตรงจุดทิศตะวันตกพอดี ทำให้กลางวันเท่ากับกลางคืน) เมื่อหิมะละลายพื้นดินจะชุ่มและอ่อนนุ่ม ไส้เดือนโผล่หัวออกมาหาอาหารได้ สังเกตเห็นรูไส้เดือนตลอดทั้งมวลของมัน สัญลักษณ์ของฤดูใบไม้ผลิเริ่มปรากฏ เป็นเสียงร้องของนกกา เรียกจันทรเพ็ญในเดือนนี้อีกชื่อว่า **ดวงจันทร์นกกา (Crow Moon)** เกิดเปลือกนอกใส ๆ ของน้ำแข็งที่มาจากหิมะละลาย จึงเรียกว่า **ดวงจันทร์เปลือกนอก (Crust Moon)** เป็นจันทรเพ็ญสุดท้ายของฤดูหนาว เนื่องจากวันที่ 21 มีนาคม ดวงอาทิตย์อยู่บนเส้นศูนย์สูตรฟ้าพอดี ซึ่งอยู่ในกลุ่มดาวปลา จันทรเพ็ญในช่วงนี้ อยู่ตรงข้ามกับดวงอาทิตย์ จึงอยู่ในกลุ่มดาวผู้หญิงสาว เส้นทางขึ้น-ตกของดวงอาทิตย์และของจันทรเพ็ญจึงใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ขึ้นตรงจุดทิศตะวันออกพอดี ขณะอยู่สูงสุดหรือผ่านเมริเดียน จะอยู่ทางใต้ของจุดเหนือศีรษะเท่ากับมุมที่บอกละติจูดของผู้สังเกต เช่น ถ้าอยู่ที่ละติจูด 60 องศาเหนือ จะเห็นดวงจันทร์ไส้เดือนผ่านเมริเดียนที่มุมเงย $90^\circ - 60^\circ$ เท่ากับ 30 องศาเหนือขอบฟ้าทิศใต้ ดวงจันทร์ไส้เดือนจะปรากฏอยู่บนท้องฟ้าตลอดทั้งคืน

4. จันทรเพ็ญในเดือนเมษายน เรียกว่า ดวงจันทร์สีชมพู (Pink Moon)

ในซีกโลกเหนือ เดือนเมษายนอยู่ในช่วงอากาศอบอุ่นขึ้น ต้นไม้ผลิดอกออกใบเต็มที่ พื้นดินเขียวชอุ่มด้วยพืชตลอดทั้งหญ้า สีชมพู และดอกไม้บานาชนิด จันทรเพ็ญในเดือนนี้มีชื่อเรียกอย่างอื่นอีกคือ **ดวงจันทร์หญ้าออก (Sprouting Grass Moon)** **ดวงจันทร์ไข่ (Egg Moon)** และ**ดวงจันทร์ปลา (Fish Moon)** สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ชายทะเล

ดวงอาทิตย์ในเดือนเมษายนจะอยู่ในกลุ่มดาวแกะ ซึ่งอยู่ในซีกฟ้าเหนือ และในปลายเดือนเมษายน ดวงอาทิตย์จะอยู่ห่างไปทางเหนือของเส้นศูนย์สูตรฟ้าประมาณ 15 องศา จันทรเพ็ญซึ่งอยู่ตรงข้ามกับดวงอาทิตย์ในช่วงนี้จึงอยู่ในซีกฟ้าใต้ในกลุ่มดาวคันชั่ง ดวงจันทร์สีชมพูจะขึ้นทางตะวันออกเฉียงไปทางใต้ ไม่น้อยกว่า 15 องศา เมื่ออยู่สูงสุดจะอยู่ใกล้ขอบฟ้าทิศใต้ มากกว่าเดือนก่อน ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เช่น ถ้าสังเกต ณ ละติจูด 60 องศาเหนือ จะเห็นดวงจันทร์ผ่านเมริเดียน ณ จุดที่มีมุมเงยเพียง $90^\circ - 60^\circ - 15^\circ$ เท่ากับ 15 องศา ดวงจันทร์สีชมพูจึงอยู่ในระดับต่ำใกล้ขอบฟ้าตลอดทั้งคืน

เส้นทางขึ้น-ตก ของดวงจันทร์สีชมพูจากละติจูด 60 องศาเหนือ

5. จันทรเพ็ญในเดือนพฤษภาคม เรียกว่า ดวงจันทร์ดอกไม้ (Flower Moon)

ในเดือนพฤษภาคม ดอกไม้บานาชนิดจะบานสะพรั่ง พื้นดินอุดมสมบูรณ์พร้อมที่จะลงข้าวโพด ดวงจันทร์ดอกไม้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า **ดวงจันทร์วันปลูกข้าวโพด (Corn Planting Moon)**

ดวงอาทิตย์ในปลายเดือนพฤษภาคมอยู่ในกลุ่มดาววัว ซึ่งอยู่ทางซีกฟ้าเหนือ ดวงอาทิตย์อยู่ห่างศูนย์สูตรฟ้าประมาณ 20 องศา เป็นช่วงที่กลางวันยาวกว่ากลางคืน จันทรเพ็ญซึ่งอยู่ตรงข้ามกับดวงอาทิตย์จะอยู่ในกลุ่มดาวแมงป่อง ซึ่งอยู่ในซีกฟ้าใต้ ดังนั้น ดวงจันทร์ดอกไม้จึงขึ้นทางตะวันออกเฉียงไปทางใต้ประมาณ 20 องศา และตกไปทางตะวันตกเฉียงไปทางใต้ประมาณ 20 องศา เส้นทางขึ้น-ตก ของดวงจันทร์ดอกไม้จะอยู่ก่อนไปทางทิศใต้มากกว่าดวงจันทร์สีชมพู

6. จันทรเพ็ญในเดือนมิถุนายน เรียกว่า ดวงจันทร์สตรอเบอร์รี่ (Strawberry Moon)

วันที่ 21 มิถุนายน เป็นวันที่ดวงอาทิตย์ปรากฏทางศูนย์สูตรฟ้าไปทางเหนือมากที่สุด ตรงกับวันครีษมายัน (Summer Solstice) ในซีกโลกเหนือ วันนี้เป็นวันที่กลางวันยาวนานที่สุด ดวงอาทิตย์ขึ้นเฉียงไปทางเหนือ มากกว่าเดือนอื่น ๆ และดวงอาทิตย์ปรากฏอยู่ในกลุ่มดาวคนคู่ ดังนั้นดวงจันทร์สตรอเบอร์รี่ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับดวงอาทิตย์จึงอยู่ในกลุ่มดาวคนยิงธนู ซึ่งอยู่ในซีกฟ้าใต้โดยดวงจันทร์จะอยู่ห่างเส้นศูนย์สูตรฟ้าไปทางใต้เกือบ 30 องศา เส้นทางขึ้น-ตก ของดวงจันทร์สตรอเบอร์รี่จึงอยู่ใกล้ขอบฟ้าทิศใต้มากขึ้นกว่าเดือนอื่น ๆ

7. จันทรเพ็ญในเดือนกรกฎาคม เรียกว่า ดวงจันทร์กวางผู้ (Buck Moon)

ในเดือนกรกฎาคมกวางตัวผู้ ตัวเมียเจริญเติบโตขึ้นมีขนอกที่เขาคอตัวผู้ จันทรเพ็ญในเดือนกรกฎาคม จึงมีชื่อว่า **ดวงจันทร์กวางผู้** นอกจากนั้นลมฟ้าอากาศแปรปรวนมีฟ้าร้องฟ้าแลบบ่อย ๆ ทำให้ดวงจันทร์กวางผู้มีชื่อเรียกอย่างอื่นอีกว่า **ดวงจันทร์ฟ้าร้อง (Thunder Moon)** ขนพื้นเมืองบางเผ่าเรียกว่า **ดวงจันทร์หญ้าเฮย์ (Hay Moon)** เป็นช่วงที่เก็บเกี่ยวหญ้าเฮย์

ดวงอาทิตย์ในเดือนกรกฎาคมอยู่ในกลุ่มดาวปู อยู่ห่างศูนย์สูตรฟ้าไปทางเหนือประมาณ 20 องศา ดังนั้นจันทรเพ็ญในช่วงนี้จึงอยู่ห่าง ศูนย์สูตรฟ้าไปทางใต้ประมาณ 20 องศา เส้นทางขึ้น-ตก ของดวงจันทร์จะยังอยู่ทางทิศใต้ของศูนย์สูตรฟ้า แต่อยู่ก่อนมาทางเหนือมากกว่าเดือนก่อน

8. จันทรเพ็ญในเดือนสิงหาคม เรียกว่าดวงจันทร์ปลาเตอร์เจียน (Sturgeon Moon)

ปลาเตอร์เจียน เป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งพบทั่วไปในทะเลสาบใหญ่ของสหรัฐอเมริกา และพื้นที่ใกล้เคียง ชาวประมงจับปลาชนิดนี้ได้ง่ายในเดือนสิงหาคม จันทรเพ็ญในเดือนนี้จึงมีชื่อว่า **ดวงจันทร์ปลาเตอร์เจียน** นอกจากนี้เดือนสิงหาคมมักมีหมอกควัน ทำให้เห็นจันทรเพ็ญเป็นสีแดง ขนเผ่าพื้นเมืองบางเผ่าเห็นเช่นนั้นจึงเรียกว่า **ดวงจันทร์สีแดง (Red Moon)**

ดวงอาทิตย์ในเดือนสิงหาคมอยู่ในกลุ่มดาวสิงโต ซึ่งอยู่ทางเหนือของศูนย์สูตรฟ้าประมาณ 15 องศา จันทรเพ็ญในช่วงนี้จึงอยู่ในกลุ่มดาวคนแบกหม้อน้ำตรงข้ามกับกลุ่มดาวสิงโตและอยู่ทางใต้ของศูนย์สูตรฟ้าประมาณ 15 องศา เส้นทางขึ้น-ตก ของดวงจันทร์ปลาเตอร์เจียนจึงยังอยู่ทางใต้ของศูนย์สูตรฟ้า แต่อยู่ใกล้ศูนย์สูตรฟ้ามากขึ้น ดวงจันทร์อยู่บนฟ้านานมากขึ้นกว่าจันทรเพ็ญในเดือนกรกฎาคม

9. จันทรเพ็ญในเดือนกันยายน เรียกว่าดวงจันทร์เก็บเกี่ยว (Harvest Moon)

กันยายนเป็นช่วงที่ฤดูร้อนกำลังจะสิ้นสุด และย่างเข้าฤดูใบไม้ร่วง วันที่ 23 กันยายนดวงอาทิตย์ปรากฏอยู่บนศูนย์สูตรฟ้า คล้ายวันที่ 21 มีนาคม แต่เป็นคนละฤดู กันยายนเป็นฤดูเก็บเกี่ยวพืชผล เช่น ข้าวโพด ถั่ว ข้าว แสงจันทรเพ็ญในเดือนนี้สว่างมากพอที่จะช่วยให้ชาวนาของยุโรปเก็บเกี่ยวพืชผลได้นานขึ้น ในช่วงเวลากลางคืน จึงเรียกว่าดวงจันทร์เก็บเกี่ยว บางทีเรียกว่า **ดวงจันทร์ข้าวโพด (Corn Moon)**

ดวงอาทิตย์ในวันนี้อยู่ในกลุ่มดาวผู้หญิงสาว จันทรเพ็ญจึงอยู่ในกลุ่มดาวปลา เส้นทางขึ้น-ตก ของดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์จึงคล้ายกัน เพราะต่างก็เป็นกลุ่มดาวที่ศูนย์สูตรฟ้าผ่าน

10. จันทรเพ็ญในเดือนตุลาคม เรียกว่าดวงจันทร์นักล่าสัตว์ (Hunter's Moon)

ภายหลังการเก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว ไปไม้ใบหญ้าจะหล่นและพวกกวางจะอ้วนพี พร้อมที่จะเป็นอาหารของมนุษย์ได้ ทำให้เกิดฤดูกาลล่าสัตว์ แสงจันทร์เพ็ญสว่างช่วยให้นักล่าสัตว์มองเห็นทางที่จะล่า และมองเห็นสุนัขจิ้งจอกและสัตว์อื่นได้ โดยไม่ยากจันทรเพ็ญเดือนนี้จึงได้ชื่อว่า **ดวงจันทร์นักล่าสัตว์**

ดวงอาทิตย์ในเดือนตุลาคมอยู่ทางใต้ของศูนย์สูตรฟ้า โดยอยู่ห่างไปทางใต้ประมาณ 15 องศา อยู่ในกลุ่มดาวคันชั่ง กลางวันสั้นกว่ากลางคืน จันทรเพ็ญในเดือนตุลาคมอยู่ตรงข้ามกับดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์จึงอยู่ในกลุ่มดาวแกะ เส้นทางขึ้น-ตกของดวงจันทร์จะอยู่ทางเหนือของศูนย์สูตรฟ้า เห็นดวงจันทร์เพ็ญอยู่สูงจากขอบฟ้าด้านทิศใต้มากกว่าจันทรเพ็ญเดือนกันยายน อยู่บนท้องฟ้านานมากกว่า 12 ชั่วโมง

11. จันทรเพ็ญในเดือนพฤศจิกายน เรียกว่าดวงจันทร์บีเวอร์ (Beaver Moon)

เดือนนี้กำลังจะย่างเข้าสู่ฤดูหนาว พวกบีเวอร์รู้ถึงเวลาที่จะต้องเตรียมพร้อมสำหรับอากาศหนาวเย็นที่กำลังจะมา จึงสร้างที่อยู่และทำเขื่อนให้แข็งแรง และสำหรับมนุษย์ก็เป็นช่วงเวลาของการทำกับดักบีเวอร์ เพื่อเอามาทำเป็นเครื่องนึ่งหมกกันหนาว คนพื้นเมืองบางเผ่าเรียกว่า **ดวงจันทร์หนาวเหน็บ (Frosty Moon)**

ดวงอาทิตย์ในเดือนพฤศจิกายนอยู่ห่างศูนย์สูตรฟ้าไปทางใต้มากขึ้น ทำให้เวลากลางวันสั้นลงอีก ส่วนจันทรเพ็ญของเดือนนี้จะอยู่ในกลุ่มดาววัว ซึ่งอยู่ห่างไปทางเหนือของศูนย์สูตรฟ้าประมาณ 20 องศา เส้นทางขึ้น-ตกของดวงจันทร์จะอยู่ทางเหนือมากกว่าเดือนพฤศจิกายน โดยดวงจันทร์จะอยู่บนท้องฟ้ามากกว่า 12 ชั่วโมง

12. จันทรเพ็ญในเดือนธันวาคม เรียกว่าดวงจันทร์หนาวเย็น (Cold Moon)

ธันวาคมเป็นช่วงที่ฤดูหนาวกำลังเริ่มต้น จันทรเพ็ญของเดือนธันวาคมจึงเรียกว่า ดวงจันทร์หนาวเย็น เพราะเวลาที่ดวงจันทร์อยู่บนฟ้า คนบนโลกจะหนาวเย็นตลอดทั้งคืนที่ยาวนาน

ดวงอาทิตย์ในวันที่ 22 ธันวาคม จะปรากฏอยู่ใต้สุดในกลุ่มดาวคนยิงธนู เป็นวันที่กลางวันสั้นที่สุดและกลางคืนยาวนานที่สุด จันทรเพ็ญช่วงนี้จึงอยู่ในกลุ่มดาวคนคู่ ซึ่งอยู่ห่างศูนย์สูตรฟ้าไปทางเหนือมากที่สุด ดังนั้น เส้นทางขึ้น-ตกของดวงจันทร์หนาวเย็นจึงอยู่เหนือสุดของเส้นทางขึ้น-ตก ของจันทรเพ็ญเดือนอื่น ๆ โดยดวงจันทร์จะอยู่บนฟ้านานที่สุดด้วย

13. จันทรเพ็ญในประเทศไทย

ประเทศไทยของเราอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร จันทรเพ็ญในแต่ละเดือนมีเส้นทางขึ้น-ตก ไม่ห่างกันมากนัก ทั้งนี้เพราะศูนย์สูตรฟ้าที่ดูจากประเทศไทยจะผ่านจุดสูงสุดหรือผ่านเมริเดียน ณ จุดที่ทางใต้ของจุดเหนือศีรษะเพียง 15 องศา และจันทรเพ็ญจะมีเส้นทางขึ้น-ตกห่างศูนย์สูตรฟ้าไปทางใต้หรือทางเหนือของศูนย์สูตรฟ้าประมาณ 28 องศา เราจึงเห็นจันทรเพ็ญทุกเดือนอยู่สูงจากขอบฟ้าเสมอ และมีชื่อเฉพาะจันทรเพ็ญของเดือนสำคัญในทางพระพุทธศาสนาซึ่งได้แก่ **จันทรเพ็ญวันมาฆบูชา จันทรเพ็ญวันวิสาขบูชา จันทรเพ็ญวันอาสาฬหบูชา จันทรเพ็ญวันออกพรรษา** นอกจากนี้ยังมีจันทรเพ็ญอีกวันหนึ่งซึ่งนับว่าเป็นวันประเพณีสำคัญของประเทศไทย นั่นคือ **วันเพ็ญเดือน 12 วันลอยกระทง**

13.1 จันทรเพ็ญวันมาฆบูชา ตรงกับวันเพ็ญหรือขึ้น 15 ค่ำเดือน 3 ทางจันทรคติ ซึ่งไม่ใช่เดือน 3 ทางสุริยคติ อย่างหลังนี้หมายถึงเดือนมีนาคม เดือนทางจันทรคติไม่มีชื่อเดือน ยกเว้นเดือน 1 และ เดือน 2 ซึ่งเรียกว่าเดือนอ้าย และเดือนยี่ ตามลำดับ เดือนจันทรคติที่เหลืตั้งแต่ 3-12 เป็นตัวเลขบอกลำดับของเดือน โดยกำหนดให้เดือนคมี 29 วัน เดือนคมี 30 วัน เมื่อเฉลี่ยต่อเดือนจะได้จำนวนวันต่อเดือนเป็น 29.5 วัน นี่คืตัวเลขที่ใกล้เคียงกับคาบซินอดิกของดวงจันทร์ (ช่วงเวลาระหว่างจันทรเพ็ญแรกถึงจันทรเพ็ญถัดไป) ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 29.530589 วัน (29 วัน 12 ชั่วโมง 44 นาที 2.9 วินาที) แต่เพื่อให้สอดคล้องกับฤดูกาลหรือปีทางสุริยคติจึงมีปีจันทรคติ 3 ประเภท คือ **ปีกติมาสปกติวาร** (มี 12 เดือนรวม 354 วัน) **ปีอธิกมาสปกติวาร** (มี 13 เดือน โดยกำหนดให้มีเดือน 8 สองหน รวม 384 วัน) และ **ปีกติมาสอธิกวาร** (มี 12 เดือน โดยเดือน 7 มี 30 วัน ทำให้จำนวนวันใน 1 ปีเท่ากับ 355 วัน) ปีจันทรคติแตกต่างจากปีสุริยคติแต่เทียบเคียงกันได้ เช่น จันทรเพ็ญวันมาฆบูชา หรือ วันเพ็ญเดือน 3 จันทรเพ็ญอยู่ใน **มาฆฤกษ์** บริเวณดาวหัวใจสิงห์ (Regulus) ในกลุ่มดาวสิงโต (Leo) ดวงอาทิตย์ในวันนี้ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับดวงจันทร์จะต้องอยู่ในกลุ่มดาวคนแบกหม้อน้ำหรือกลุ่มดาวเดือนกุมภาพันธ์ ดังนั้นวันมาฆบูชา จึงอยู่ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์สำหรับ **ปีกติมาสปกติวาร** หรือ **ปีกติมาสอธิกวาร** แต่ถ้าเป็น **ปีอธิกมาสปกติวาร** วันมาฆบูชาจะตรงกับวันเพ็ญเดือน 4 ซึ่งจะตรงกับเดือนมีนาคมในปฏิทินสุริยคติ เช่น พ.ศ. 2558 เป็น **ปีอธิกมาสปกติวาร** (มีเดือน 8 สองหน) วันมาฆบูชาตรงกับวันที่ 4 มีนาคม แต่ พ.ศ. 2557 เป็น **ปีกติมาสปกติวาร** วันมาฆบูชาตรงกับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ เป็นต้น

ในประเทศไทย จันทรเพ็ญวันมาฆบูชาจะขึ้นทางตะวันออกเฉียงไปทางเหนือประมาณ 15 องศาในเวลาหัวค่ำ เมื่อเวลาเที่ยงคืนจะขึ้นไปสูงเหนือศีรษะ และตกทางตะวันตกเฉียงไปทางเหนือประมาณ 15 องศาในเวลาเช้าของวันใหม่ เป็นจันทรเพ็ญที่สวยงามตลอดทั้งคืน

13.2 จันทรเพ็ญวันวิสาขบูชา ตรงกับวันเพ็ญเดือน 6 ทางจันทรคติ จันทรเพ็ญอยู่ใน**วิสาขฤกษ์** ซึ่งอยู่บริเวณ**ดาวแอลฟา คั่นซัง** ในกลุ่มดาวคั่นซัง ดวงอาทิตย์ในวันนี้จะอยู่ในกลุ่มดาวแกะหรือกลุ่มดาวเดือนเมษายน จันทรเพ็ญวันวิสาขบูชาจึงตรงกับปลายเดือนเมษายนและต้นเดือนพฤษภาคม สำหรับ**ปีกติมาสกติวาร** และจะเป็นปลายเดือนพฤษภาคม ถึงต้นเดือน มิถุนายนสำหรับ**ปีอิทธิมาสกติวาร** ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือน 7 ทางจันทรคติ

13.3 จันทรเพ็ญวันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันเพ็ญเดือน 8 ทางจันทรคติ (วันเพ็ญเดือน 9 สำหรับ**ปีอิทธิมาสกติวาร**) อาสาฬหฤกษ์อยู่บริเวณกลุ่มดาวคนยิงธนู ซึ่งเป็นช่วงที่ดวงอาทิตย์อยู่ในกลุ่มดาวคนคู่ จึงตรงกับปลายเดือนมิถุนายน จันทรเพ็ญวันอาสาฬหบูชา จะขึ้นทางตะวันออกเฉียงไปทางใต้มากที่สุด เมื่ออยู่สูงสุดจะอยู่ก่อนไปทางใต้ของจุดเหนือศีรษะ และตกทางตะวันตกเฉียงไปทางใต้ ใน**ปีอิทธิมาสกติวาร** วันอาสาฬหบูชาจะตรงกับวันเพ็ญเดือน 9

13.4 จันทรเพ็ญวันออกพรรษา เป็นวันสิ้นสุดการจำพรรษาแห่งพระสงฆ์ ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 วันปวารณา หรือ วันมหาปวารณา ก็เรียก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2543)

13.5 วันอุโบสถ ตรงกับวันเพ็ญหรือวันขึ้น 15 ค่ำ ของทุกเดือน วันแรม 14 ค่ำ (สำหรับเดือนคี่) และวันแรม 15 ค่ำ (สำหรับเดือนคู่) เรียกว่าวันพระใหญ่เป็นวันที่พระสงฆ์ลงอุโบสถฟังพระปาติโมกข์ และเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนถืออุโบสถศีล คือ ศีล 8

13.6 จันทรเพ็ญวันลอยกระทง ตรงกับวันเพ็ญเดือน 12 จันทรเพ็ญอยู่บริเวณกระจุกดาวลูกไก่ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น **กิตติกาฤกษ์** เมื่อจันทรเพ็ญอยู่บริเวณกระจุกดาวลูกไก่ในกลุ่มดาววัว ดวงอาทิตย์จะอยู่ในกลุ่มดาวแมงป่องหรือกลุ่มดาวเดือนพฤศจิกายน จันทรเพ็ญวันลอยกระทงจึงอยู่ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน หรือต้นเดือนธันวาคม

จันทรเพ็ญวันลอยกระทง จะขึ้นทางตะวันออกเฉียงไปทางเหนือมากกว่าจันทรเพ็ญสำคัญอื่น ๆ เป็นจันทรเพ็ญที่สวยงามอยู่บนท้องฟ้ามากกว่าปกติ โดยอาจเห็นนานถึง 13 ชั่วโมง

ดวงจันทร์บริวารของโลกเป็นดาวที่มีตำนานกล่าวถึงมากมาย เช่น ไทยเราเชื่อว่าพระจันทร์เป็นเทพเจ้าหนุ่ม สง่างาม ถูกระบองและดอกบัว นั้บนราชรถที่ลากด้วยม้าขาว 10 ตัว ขึ้นจากปากฟ้าตะวันออกทุกคืน เป็นผู้กำหนดเวลากลางคืน จึงมีชื่อว่า นิศากร (Nishakar) หรือ เป็นผู้มีกระต่ายอยู่บนร่าง (ศศิ : Shashi) หรือเป็นผู้มีน้ำอมฤต (โสม : Soma) ดวงจันทร์สวยงาม ไม่ว่าจะเต็มดวง ค่อนดวง ครึ่งดวง หรือเป็นเสี้ยว ดวงจันทร์ให้ความสุขแก่ทุกคนถ้วนหน้าและตลอดเวลาที่เราเห็นดวงจันทร์

สแกนโค้ดนี้เพื่อ
ชมภาพเคลื่อนไหว